Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla

Euroopan unionin osarahoittama

UUDISTUVA VAMMAISTYÖ

DIAK

Diakonissa-laitos

STEP -KOULUTUS

SUOMEN DIAKONIA-OPISTO

Tukena

Vammaisuus osana ihmiskäsitystä ja vammaistyön keskeiset käsitteet

25.9.2024

Tea Kairi, Diakonia - ammattikorkeakoulu

Anna Valkama, Tukiliitto ry

Euroopan unionin osarahoittama

Kysymys

Onko sinulla kokemusta vammaisalalla työskentelystä?

Millaista työtä olet tehnyt?

Euroopan unionin osarahoittama

Vammaisuus osana ihmiskäsitystä

Euroopan unionin
osarahoittama

Vammaisuuden määritelmä

"Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa."

-YK:n vammaissopimus-

Yksilöllisyys!

Euroopan unionin osarahoittama

Vammaisuus

- Vammaisuus on käsitteenä sidoksissa yhteisöön ja ympäristöön, jossa sitä käytetään.
- Vammaisuus on yhteiskunnan ja yhteisöjen normien, historiallisten tilanteiden ja asenteiden määrittämää.
- Kysymys siitä, kuka on vammainen henkilö, on yksilön itsensä määriteltävissä oleva asia.
- Vammaisuutta määritellään ja arvioidaan myös erilaisten tukien ja palveluiden myöntämisen yhteydessä.
- Tällöin on tärkeää, että määrittely ei johda kielteiseen ja syrjivään leimautumiseen.

Vammaisuus - THL

Euroopan unionin osarahoittama

Vammaisuus osana ihmiskäsitystä

- Liittyy arvoihin ja asenteisiin.
- Ihmiskäsityksellä tarkoitetaan yksilön tai yhteiskunnan näkemystä siitä, mitä on olla ihminen ja mikä on ihmisen arvo ja asema maailmassa.
- Vammaisuuden ymmärtäminen osana ihmiskäsitystä voi auttaa edistämään mukana oloa, yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksia.

Euroopan unionin osarahoittama

Kolme näkökulmaa vammaisuuteen

Medikaalinen	Toimintakyvyn näkökulma	Sosiaalinen
Tarkastelee vamman syitä, oireita, diagnooseja, älykkyystasoa, kykyjä, liitännäissairauksia.	Tarkastelee yksilön kykyjen, ympäristön sekä avun ja tuen vaikutusta tietyssä tilanteessa selviämiseen. Yksilön ja ympäristön suhde.	Korostaa ympäröivän yhteisön merkitystä: yksilön sijaan yhteisön on muututtava. Yhteisön suhde yksilöön.
WHO-ICD10/11	AAIDD:n määritelmä	Vammaispolitiikka, vammaistutkijat & uudet palvelumallit.

Euroopan unionin osarahoittama

Yhteiskunnan rooli

- Yhteiskunnan asenteet ja käytännöt vaikuttavat siihen, miten vammaisuus ymmärretään ja koetaan.
- Kaikki mukaan ottava yhteiskunta tunnustaa moninaisuuden arvon ja pyrkii luomaan tapoja, jotka mahdollistavat kaikkien osallistumisen.
- Esimerkiksi
  - esteetön rakentaminen
  - saavutettava koulutus ja työelämä
  - yksilöllisten ja sosiaalisten tukien ja palveluiden kehittäminen

Kuva: Papunet

Euroopan unionin osarahoittama

Sopiva tuki yhteisössä toimimiseen

- Ei jätetä eristyksiin yhteisöstä ja palvelujen maailmaan vaan…

- Luodaan mahdollisuuksia osallistua yhteisön toimintaan
- Luodaan yhteyksiä ihmisten välille
- Tunnistetaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet

©Janne Kärkkäinen / Annantalon tanssin kuvakorttihanke

Euroopan unionin osarahoittama

Vammaistyön keskeiset käsitteet

Euroopan unionin
osarahoittama

Keskeiset käsitteet

- Ihmisoikeudet
- Inkluusio
- Osallisuus
- Yhdenvertaisuus
- Positiivinen erityiskohtelu
- Esteettömyys ja saavutettavuus
- Itsemääräämisoikeus
- Elämänlaatu
- Vammaistyö:
  - itsemäärämisoikeus, eettisyys, suunnitelmallisuus ja kommunikaatio

Euroopan unionin osarahoittama

Vammaistyö pohjaa ihmisoikeuksiin

- Perus- ja ihmisoikeudet
- YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus (CRPD)
- Yhdenvertaisuuslaki

- Samat oikeudet kuin muillakin
  - Tasa-arvo ja syrjimättömyys
  - Oikeus terveyteen, koulutukseen ja työhön
  - Yksilöllinen itsemääräämisoikeus
  - Itsenäinen elämä ja yhteisöön kuuluminen

Kuva: kuvapankki

Euroopan unionin osarahoittama

Inkluusio

- Oikeus kuulua tavallisiin yhteisöihin
- Varhaiskasvatusta ja opetusta järjestetään inkluusioperiaatteen mukaisesti, kun **kaikilla on oikeus osallistua siihen yhdessä** tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.
- Inklusiivisuus on arvo, periaate ja kokonaisvaltainen tapa ajatella.

Inkluusio varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | O

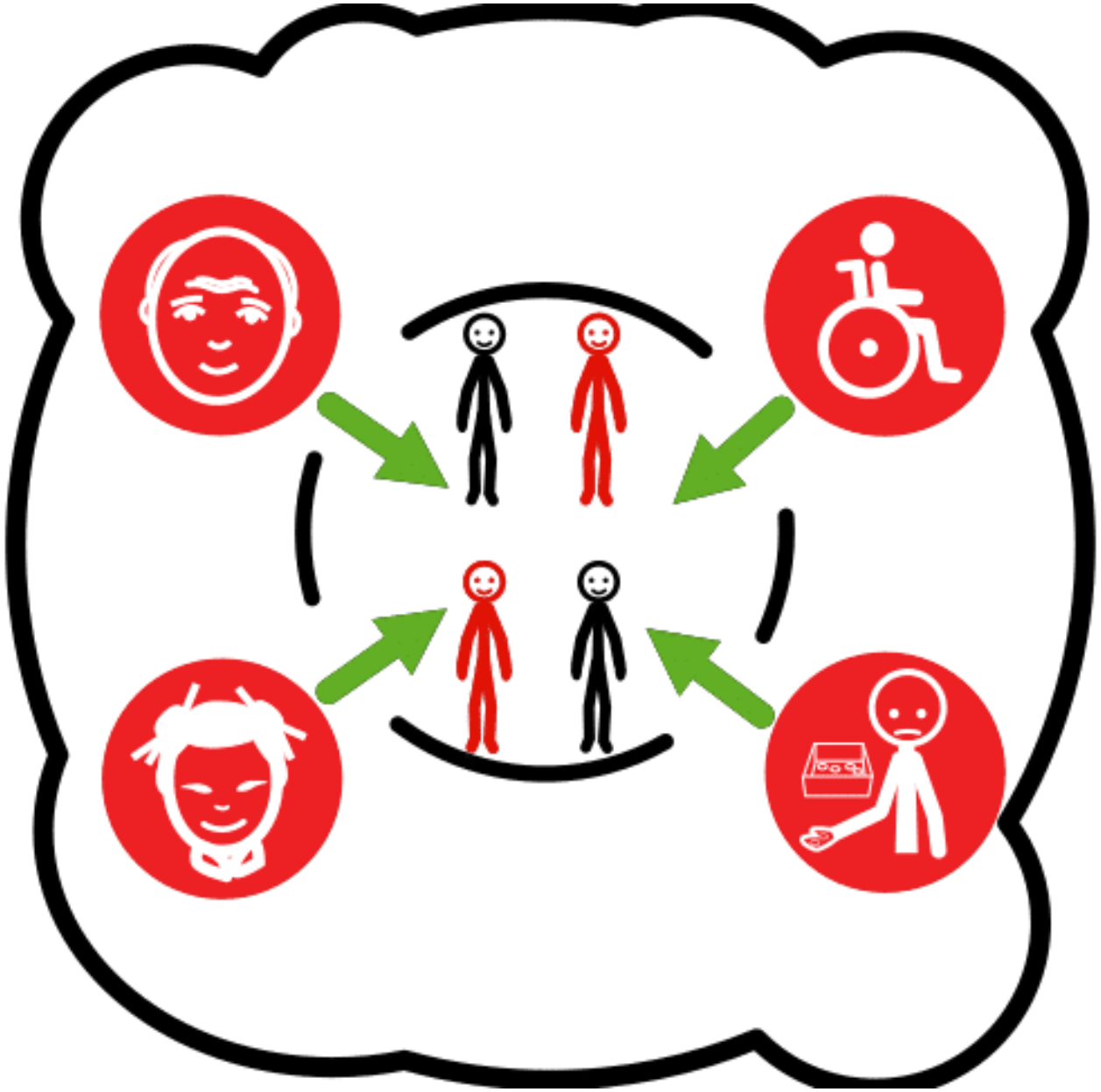

Kuva: Papunet

Euroopan unionin osarahoittama

Osallisuus

- Osallisuus edellyttää mahdollisuuksia olla osa yhteisöä ja mukana sen toiminnassa.
- Se kehittyy vuorovaikutuksessa, kun ihminen osallistuu yhteisön elämään itselleen mielekkäillä tavoilla.
- Oltava mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja vaikuttaa yhteisön asioihin ja asioihinsa yhteisön jäsenenä.
- Osallisuus on kuulumista ja vaikuttavaa osallistumista.

Osallisuuden moninaisuus - Kansalaisyhteiskunta

Euroopan unionin osarahoittama

Yhdenvertaisuus

- Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Mitä on yhdenvertaisuus - Yhdenvertaisuus

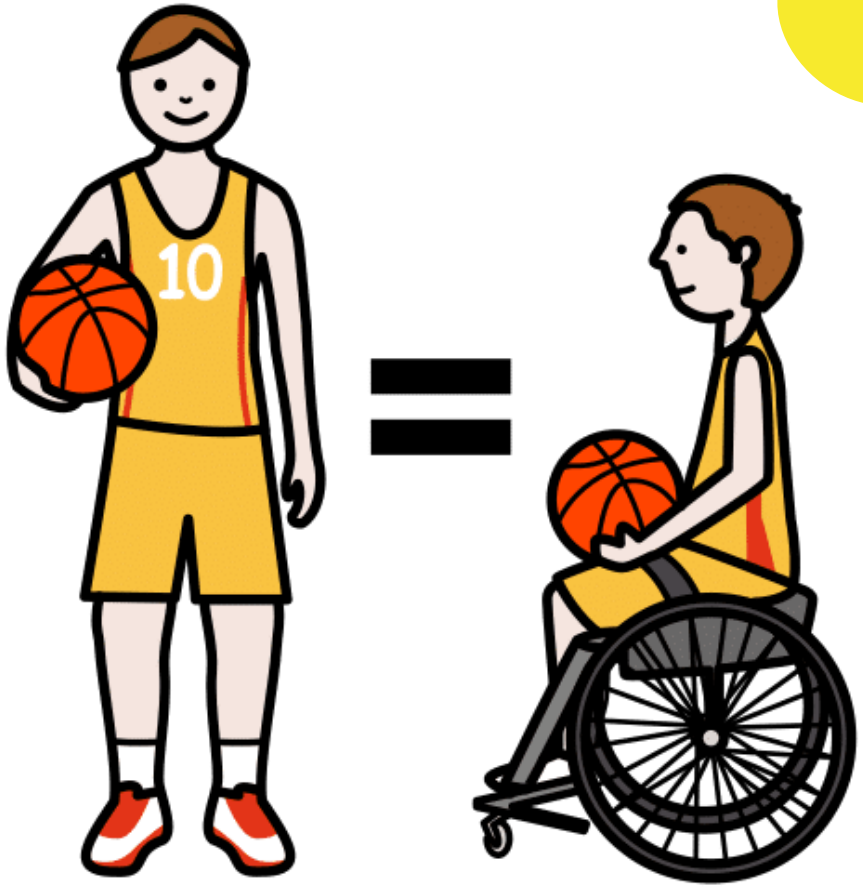

Kuva: Papunet

Euroopan unionin osarahoittama

Positiivinen erityiskohtelu

- **Mahdollistaa yhdenvertaisuuden**
- Julkisen vallan on kannettava vastuu oikeudenmukaisuuden toteutumisesta.
- Palveluilla, tukitoimenpiteillä tai muilla keinoin voidaan mahdollistaa vammaisten ihmisten tosiasiallinen yhdenvertaisuus muihin kansalaisiin nähden.

Vammaisuus - THL

Kuva: kuvapankki

Euroopan unionin osarahoittama

Esteettömyys ja saavutettavuus

- Ovat edellytyksiä sille, että vammaiset henkilöt voivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla.
- Varmistetaan vammaisille henkilöille yhdenvertainen pääsy esim. fyysiseen ympäristöön ja tiedottamiseen ja viestintään.
- Pääsy yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin.
- Saavutettavuus on laajempi käsite, ja sillä viitataan usein digitaalisiin ympäristöihin.

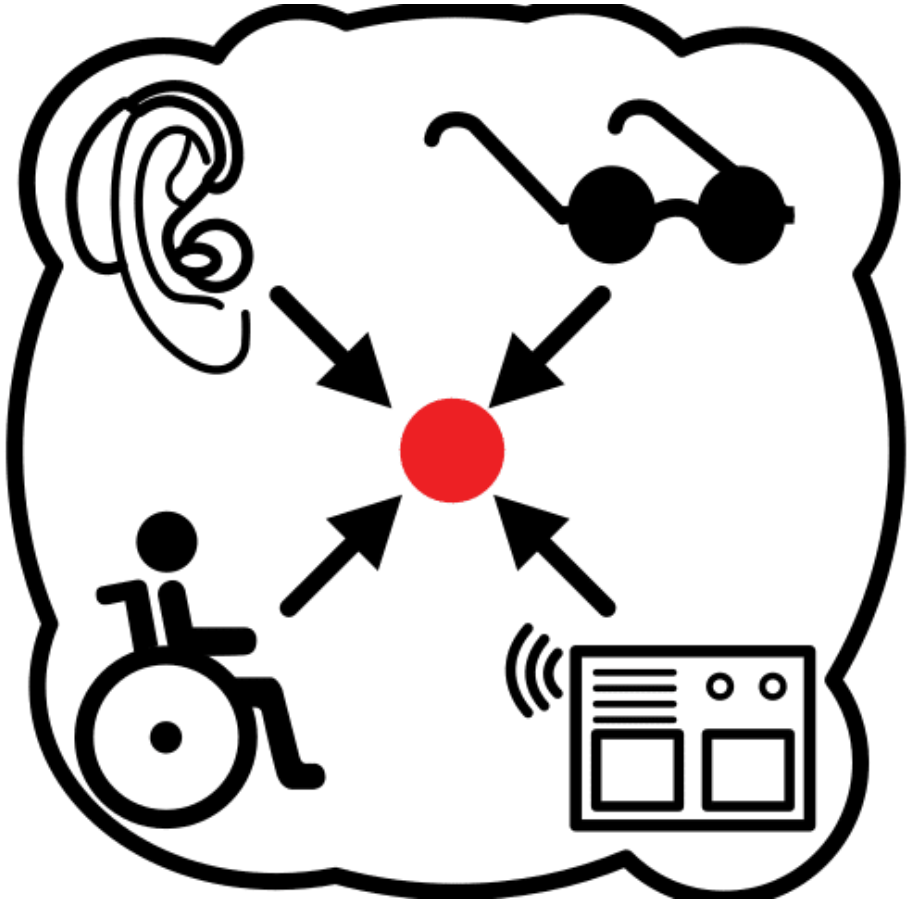

Kuva: Papunet

[Esteettömyys ja saavutettavuus - THL]

Euroopan unionin osarahoittama

Itsemäärämisoikeus

- Vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus tarkoittaa oikeutta yhdenvertaisuuteen sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.
- Vammaisella henkilöllä on oikeus määrätä omasta elämästään ja oikeus tehdä itseään koskevia päätöksiä.
- Työntekijä tukee vammaista henkilöä päätöksen teossa

[Vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus sosiaalihuollon palveluissa | Valvira]

Euroopan unionin osarahoittama

Elämänlaatu

- Pyrittävä mahdollisimman hyvään elämänlaatuun
- Esim. asumisen ja vapaa-ajan vietto
- Valinnanvapaus oman elämän suhteen
- Sopivan tuen saamisen ja sosiaalisten suhteiden merkitys
- Elämänlaadun mittareita olemassa

Euroopan unionin osarahoittama

Kansalaisuuden avaimet

-Simon Duffy-

https://citizen-network.org/library/keys-to-citizenship2.html

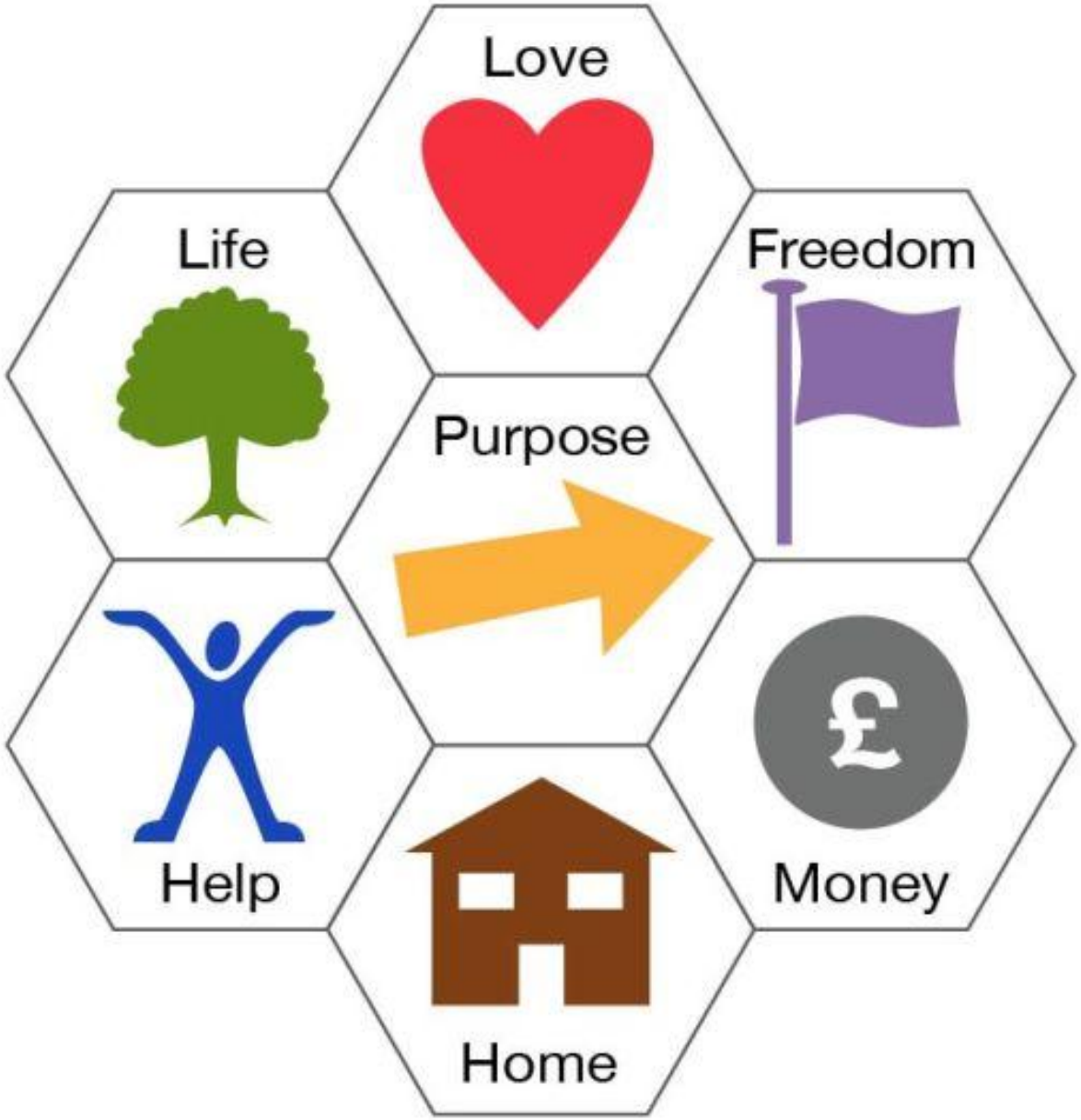

Euroopan unionin osarahoittama

Vammaistyön keskeiset käsitteet

- Itsemäärämisoikeus
- Eettisyys
- Työn suunnitelmallisuus
- Kommunikaatio
  - Tikoteekki
  - Papunet

Euroopan unionin osarahoittama

Pohdintakysymys

Miksi sinusta kannattaisi valita vammaistyö?

Euroopan unionin osarahoittama

Annan elämää

Portti –hanke

Diak, Helsinki

25.9.2024

Hei, olen Anna

- Olen syntynyt 10.3.1992. Olen asunut lapsuuteni maalaistalossa vanhempieni ja kolmen sisaruksen kanssa. Maalla meillä oli paljon eläimiä.
- Minulla erityisominaisuutena Williamsin oireyhtymä. Se on harvinainen.
- Minulla on lempeän keijun kasvot sekä iloinen ja hyvin myötätuntoinen mieli.

- Williamsin oireyhtymän syy on kromosomimuutos,

pienen palasen puuttuminen kromosomissa numero 7.

- Kromosomit ovat elämän rakennuspalikoita.

- Kromosomit sisältävät tietoa siitä, miten rakennetaan ihminen.

- Williamsin oireyhtymän aiheuttama kromosomimuutos

on tapahtunut jo silloin,

kun aloimme kehittyä kohdussa.

- Williamsin oireyhtymä ei ole kenenkään vika.

Tämä on rippikuvani

- Rippijuhlat olivat kesällä 2008
- Olin kehitysvammaisille nuorille tarkoitetulla rippileirillä
- Samana syksynä lähdin Aitoon ammattioppilaitokseen opiskelemaan puhdistuspalvelun perustutkintoa

Anna aikuisena

- Asun itsenäisesti
- Käyn palkkatyössä Kehitysvammaisten Tukiliitossa noin 5 tuntia viikossa
- Olen toimintakeskuksessa kolmena päivänä viikossa
- Minulle tärkeitä asioita ovat perhe ja sukulaiset, oma koti ja Tukiliitto.

- Tukiliiton kokemustoimijana pääsen vaikuttamaan kehitysvammaisten ihmisten asioihin
- Työhöni kuuluvat puheenvuorot, videot ja yleinen vaikuttaminen

Lisätietoa ja linkkejä

Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hanke (diak.fi)
Vammaisuus – THL
Vammaisuus yhteiskunnassa – THL
Vammaispalvelujen käsikirja - THL
Mitä kehitysvammaisuus on? | verneri.net
Inkluusio varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | O
Mitä inkluusio oikeasti on? Keskustelu käy kuumana, mutta käsite ymmärretään kirjavasti (oaj.fi)petushallitus (oph.fi)
Esteettömyys ja saavutettavuus – THL
Osallisuuden moninaisuus - Kansalaisyhteiskunta
https://citizen-network.org/library/keys-to-citizenship2.html
Vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus sosiaalihuollon palveluissa | Valvira
Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa | Valvira
Videot: Vetoa Vammaisalalle – YouTube
Tawast&Leinonen: Suuri Valhe vammaisuudesta-kirja

Euroopan unionin osarahoittama

Euroopan unionin osarahoittama

Uudistuva ja moninainen

vammaistyö

Uudellamaalla

UVVA-hanke lisää tietoa vammaisuudesta ja alalla työskentelystä.

uvva.diak.fi

DIAK Diakonissa-laitos STEP -KOULUTUS SUOMEN DIAKONIA-OPISTO Tukena